

ZORGBIB RODE KRUIS VLAANDEREN

Een kar vol boeken als sleutel tot sociaal contact

Eenendertig nieuwe afdelingen kreeg de Zorgbib er in de loop van 2015 bij. In meer dan driehonderd ziekenhuizen, woonzorgcentra en andere voorzieningen rijdt nu op regelmatige tijdstippen de boekenkar uit. „Inspecteur Baantjer is hier het meest populair.”

Jozefien VAN HUFFEL

In juni 2015 opende het Belgische Rode Kruis in Mechelen, tegenover de hoofdzetel, een hoogst modern donorcentrum. Lang niet alle donoren weten echter dat het gebouw ook onderdak biedt aan een magazijn boeken, ter grootte van een kleine gemeentebibliotheek. Een vierde van de collectie van Zorgbib zit in de rekken, de rest in de uitleenpunten in heel Vlaanderen.

Elke maandag, kort na de middag, rijdt een kar vol boeken de psychiatrische afdeling voor vrouwen in ZNA Hoge Beuken in Hoboken binnen. En elke maandag wacht dezelfde vrouw de vrijwilligers al op, de boeken die ze een week eerder uitleende voor zich op tafel.

„Ze weet bovendien perfect welke anderen ook nog een boek hebben en gaat die mensen voor ons halen”, lacht Zorgbibvrijwilliger Maggi Dries. „Ze verslindt de hele collectie. Je merkt het echter ook snel dat mensen meer willen dan een boek. Of geen boek, maar wel een gesprek.”

Van die eerste afdeling rijdt de Zorgbib van Hoge Beuken telkens naar de kinderpsychiatrie, waar vooral strips worden uitgeleend, om dan van boven naar beneden de vier verdiepingen van het revalidatiecentrum af te werken. Dries draait nog niet lang mee en legde het hele parcours gisteren voor het eerst in haar eentje af. „En dat terwijl vooral mijn collega veel van boeken weet. Ik ben meer beslagen in het babbelen”, zegt ze. „Het ging echter vlot.”

„De boeken zijn belangrijk, maar niet het belangrijkste”, knikt provincieverantwoordelijke Jan Lafleur. „Misschien stonden ze voorheen nog meer centraal. Vandaag is de taak van verpleegkundigen echter zo com-

plex en moeten ze zo efficiënt werken, dat ze weinig tijd hebben voor een babbel. Een korte, vriendelijke ontmoeting met een vrijwilliger is vaak welkom, zelfs als de familie geregeld langskomt.”

Later deze maand ruilen de vrijwilligers in Hoboken hun collectie deels in voor een nieuwe selectie lees- en kijkvoer. „Elk uitleenpunt doet een of twee keer per jaar een wissel”, vertelt Pascale Spur in het magazijn in Mechelen, het zenuwcentrum van Zorgbib. Twee vrouwen zijn er druk in de weer tussen de rekken. Op een draadloze laptop controleren ze wat ze nodig hebben voor het pakket van een van de uitleenpunten. Spur: „Ook hier zou het zonder vrijwilligers vierkant draaien.”

Alle boeken, dvd's en andere materialen koopt Zorgbib nieuw aan. In een sociale werkplaats krijgen ze een plastic kaft en de nodige etiketten. Telkens als ze terugkeren naar het magazijn, kijken de vrijwilligers ze grondig na. Is er iets stuk, dan belandt het materiaal in het rek onder het potetische opschrift *Boekverzorging*.

Zorgbib heeft een lange geschiedenis en verandert mee met de zorgsector. „Vroeger bleven patiënten na een operatie langer in het ziekenhuis. Dan had het wel zin om aan een roman te be-

Het zenuwcentrum van Zorgbib in Mechelen en zijn vrijwilligers. © Jozefien Van Huffel

ginnen”, zegt Spur. „Nu blijven mensen nog twee of drie dagen, waarbij ze zich vaak te slecht voelen om veel te lezen. Die evolutie heeft invloed op onze collectie. We bieden bijvoorbeeld almaar meer kijkboeken aan en kopen minder nieuwe romans.”

Voorheen was Zorgbib vooral in algemene ziekenhuizen aanwezig, vandaag bevindt zestig procent van de uitleenpunten zich in woonzorgcentra. „Dat gold ook voor 29 van de 31 nieuwe punten vorig jaar”, zegt Spur. Lafleur: „Straks ga ik naar een vergadering in een nieuwe residentie, een hotel dat is herbestemd als een complex met serviceflats. Daar wonen wellicht veel meer goede mensen, maar ook daar zien ze iets in het Zorgbib.”

„Er verdwijnen overigens amper uitleenpunten, hoogstens is er nu en dan een fusie tussen voorzieningen”, zegt Spur. „Ziekenhuizen specialiseren zich, breiden uit. Soms komen er dan meerdere uitleenpunten in een complex. Een voor de geriatrie, een voor de pediatrie.” Ook revalidatiecentra, psychiatrische zorgcentra en een aantal asielcentra van het Rode Kruis hebben hun collectie en vrijwilligers.

Zorgbib investeert nu onder meer in grootletterboeken. „We bereiken patiënten en bewoners echter niet alleen rechtstreeks, maar ook via het personeel”, zegt Spur. „We hebben heel wat materiaal waarmee ergotherapeu-

„Je merkt het snel dat mensen meer willen dan een boek. Of geen boek, maar wel een babbel”

ten aan de slag kunnen. Boeken over koken en breien, herinneringsmateriaal om gesprekken over vroeger op gang te brengen, puzzels en voorleesboeken.” Een pronkstuk is *De schat van je leven*, een boek om aan de slag te gaan met het levensverhaal van mensen met dementie, een initiatief van Kennispunt Mantelzorg van Howest waaraan ook Rode Kruis Vlaanderen meewerkte.

Vaak komt ook de vraag naar een nieuw uitleenpunt van ergotherapeuten. Telkens zit dan de lokale Rode-Kruisafdeling mee aan tafel, want zij leveren vrijwilligers of verzekeren nieuwe krachten. Zorgbib biedt hun een

basisopleiding aan. Die gaat over rechten en plichten, over boeken en over sociaal contact maken. „Net zo goed komt de hand- en boekhygiëne aan bod”, zegt Spur. „We maken hen wegwijs in recente evoluties en ondersteunen hen hen met een richtlijn, ontwikkeld met ziekenhuishygiënisten en goedgekeurd door onze Medische Commissie. We willen hen allemaal ondersteunen, zodat ze nooit moeten twifelen. Als er bijvoorbeeld per ongeluk een boek in een isolatiekamer terecht komt, dan moeten ze dat weggooien.”

Moet je daarnaast een halve bibliothecaris zijn om aan de slag te gaan bij Zorgbib? „Omgaan met boeken kan je leren, sociale vaardigheden zijn minstens even belangrijk”, meent Spur. „Soms leg je heel snel contact, of de mensen nu een boek willen of niet”, knikt Maggi Dries. „Vorige week waren we nog bij een vrouw die gevallen was. Ze verwachtte haar zoon en toonde ons alvast dat ze alweer een paar passen kon doen. Deze week kruiste ik haar op de gang, achter een rollator met een verpleegster. Ze knipoogde, als om te zeggen: ‘Jij en ik weten dat ik straks weer zonder hulp loop’.”

Jan Lafleur en Maggi Dries op ronde in ziekenhuis ZNA Hoge Beuken in Antwerpen. © Jozefien Van Huffel